

Hur fungerar finansverksamheten i Västerviks kommun?

Västerviks kommun har valt att samla kommunens och de kommunala bolagens finansverksamheter under ett och samma tak, nämligen i en internbank. Internbankens huvudsakliga uppgift är att se till att det finns tillräckligt med kapital i varje del av koncernens verksamheter. Det handlar både om kapital till investeringar och också för att hantera mer kortsiktiga in- och utbetalningar.

Varför internbank?

Det huvudsakliga argumentet för en internbank är att samla kompetens. Istället för att varje bolag var för sig ska arbeta med upplåning, teckna bankavtal och planera betalningsflöden, så görs detta arbete på ett ställe för hela koncernen. Ett annat viktigt argument för en internbank är att gemensamt i koncernen planera betalningsflöden. Med en internbank kan tillfälliga överskott i ett kommunalt bolag eller i kommunen användas för att minska upplåningen mot externa banker i ett annat kommunalt bolag och därigenom minska de totala räntekostnaderna i koncernen.

Internbanken är ett koncernövergripande samarbete. För att det ska fungera krävs att olika verksamheter har inflytande över de beslut som tas kring finansfrågorna i koncernen. För att göra det möjligt finns det en finansgrupp med representanter från kommunen och de kommunala bolagen. Finansgruppen är rådgivande i frågor som berör finansverksamheten, som exempelvis vilken räntebindningstid vi ska sträva efter. Finansgruppen består av vd för Västerviks Kommun Förvaltnings AB, tillika kommundirektör, vd för Bostadsbolaget och vd för Västervik Miljö & Energi AB samt finansekonom. Finansgruppen bistås med rådgivning från extern expertis.

Den totala kostnaden för koncernens upplåning fördelas sedan på låntagarna i koncernen i proportion till hur mycket varje bolag lånar. Fördelningen sker genom en internränta som fastställs veckovis.

INTERNBANK

Varför lånar vi pengar och till vad?

I budgeteten 2016 framgår att kommunkoncernens investeringar beräknas uppgå till 413 miljoner kronor. Av dessa beräknas verksamheterna och bolagen själva kunna finansiera ungefär 250 miljoner kronor. Resterande del, 163 miljoner kronor, måste kommunen med dess bolag låna. Totalt uppgår koncernens upplåning till strax över 2 miljarder kronor.

Av dessa 2 miljarder finansierar ungefär 60% fastighetsverksamhet, exempelvis bostäder och skolfastigheter.

Ungefär 37% finansierar energi och vattenanläggningar. Resterande 3% finansierar anläggningar inom turism och biogasverksamheten.

VAD LÅNAR VI PENGAR TILL?

Hur lånar vi pengar?

Kommunens finanspolicy är beslutad av kommunfullmäktige.

Finanspolicyen är det centrala dokument som styr hur tjänstemännen ska agera när pengar lånas upp. En regel är att räntan på kommunkoncernens lån ska vara bunden mellan 1 och 5 år. Finanspolicyen talar också om vilka hjälpmedel som får användas och vad som är syftet med finansverksamheten.

Att låna pengar har ett pris, en ränta. Priset bankerna tar för att låna ut pengar bestäms till stor del av hur stor risk bankerna tar. Två faktorer är viktigast. Den första är hur lång tid banken garanterar räntan som man lämnar. Den andra är på hur lång tid banken garanterar att vi som låntagare ska få använda pengarna som lånas ut. Den första är en naturlig faktor för alla med ett vanligt bolån att ta hänsyn till. För en kommun som lånar pengar kostar det mer ju längre tid banken garanterar lånet. För närvarande finns det inget övervägande hot mot att kommuner inte får låna kapital när man behöver, men den bilden kan förändras.

Ett av målen med finansverksamheten är att hålla nere kostnaden för upplåning. Det billigaste sättet att göra detta på är att minska den risk bankerna tar för att låna ut pengar till kommunen. Låg risk för banken innebär att vi som låntagare lånar till rörlig ränta (kort räntebindning) och på kort tid (kort kapitalbindning). Då behöver inte banken garantera kapitalet under så lång tid. Enligt finanspolicyen ska kommunen binda räntan till i snitt mellan 1 och 5 år.

Kommunfullmäktige har beslutat att det är för stor risk för kommunkoncernen att låna till helt rörlig ränta. Det är viktigt att hålla en stabil räntekostnad över tid för att på det sättet inte tvingas ta kraftigt höjda räntekostnader när marknadsräntorna stiger. Kan man då låna till fast ränta på exempelvis fyra år? Det kan kommunen göra. Men med ett fasträntelån får kommunen samtidigt betala för att banken garanterar samma villkor under 4 års tid. Det var senast under finanskrisen 2008 som det fanns svårigheter för vissa kommuner i Sverige att hitta lämplig finansiering. Denna situation kan uppstå igen, men risken bedöms som mycket liten under en överskådlig framtid. Av den anledningen är kommunen inte beredd att betala för den riskhanteringen utan väljer istället att låna på kort sikt.

Vad är ett räntederivat och varför jobbar vi med det?

Derivat är ett samlingsnamn för ett antal olika finansiella hjälpmedel. Räntederivat/ränteswappar är ett hjälpmedel för att hantera räntor. Med hjälp av ränteswappar byter man en sorts ränta mot en annan. De är också avtal som går att sälja om man vill ändra räntestrukturen under lånens löptid. För att illustrera hur detta fungerar i praktiken visar vi två exempel.

Exempel 1

Ett lån ska läggas om med 100 miljoner kronor. För att hålla lånekostnaden så låg som möjligt väljer vi i exemplet att låna till rörlig ränta (Stibor 3m) och priset banken tar uppgår med en marginal på exempelvis 0,48%. För närvarande (14 juni 2016) uppgår Stibor 3m, som är en marknadsränta, till -0,46% vilket innebär att vi betalar 0,02% för lånet, om vi valde att låna helt rörligt och inte säkra räntan. Att låna till rörlig ränta, i portföljens helhet, är inte tillåtet, vilket innebär att vi ska säkra räntan. I exemplet säkrar vi med hjälp av ett räntederivat på 4 år, där vi genom avtal byter den rörliga räntan mot en fast ränta. Vi betalar då en fast 4-årsränta på, för närvarande, -0,1% plus marginalen med 0,48%. Kostnaden för lånet med räntebinding på fyra år genom räntederivat blir totalt 0,38%.

Exempel 2

Ett lån ska läggas om med 100 miljoner kronor. Istället för att använda räntederivat, lånar vi till fast ränta direkt. Vi vill som i exempel 1, binda räntan på 4 år. Ett lån med fyra års räntebindning kostar för närvarande, 0,47%. Denna kostnad ska då jämföras med kostnaden i exempel 1 för att binda räntan på fyra år med en kostnad av totalt 0,38%.

Varför ska man då byta räntor, förutom den kostnadsbesparing vi gjorde i exemplet innan? Svaret vore enkelt om hela skulden bestod av ett lån på exempelvis fem år med räntan och kapitalet garanterat under den perioden. Kommunkoncernens skuld på två miljarder kronor består av sammanlagt tolv olika lån med olika löptider. För varje ny budget som beslutas ändras förutsättningarna för på vilket sätt vi resonerar kring upplåning. Vilka olika typer av investeringar som ska göras, hur omvärlden förändras, påverkar hur skuldportföljen bör vara uppbyggd. Genom ränteswappar kan man då göra

om i skuldportföljen mer flexibelt. Med en skuldportfölj med bara vanliga fasträntelån sitter man däremot ”fast” i ett upplägg tills lånet löper ut.

Kan man då låna på kort sikt (kort kapitalbindning) och samtidigt säkra räntan på längre sikt? Ja, för varje enskilt lån hänger räntebindning och kapitalbindning ihop. Lösningen ligger i att låna med korta bindningstider (oftast 1-års lån) och byta bort den rörliga räntan mot en längre genom särskilt avtal, räntederivat. Genom att använda sig av räntederivat på en del av skuldportföljen, kan räntebindning särskiljas från kapitalbindning och därigenom minska upplåningskostnaden.

Kontakt

Frågor kring finansverksamheten besvaras av:

Ekonomichef
Christina Bäckström
christina.backstrom@vastervik.se
0490-254078

Controller
Tomas Ogebrink
tomas.ogebrink@vastervik.se
0490-254143